

(Байковецька та Великогаївська), 2 селищні та 14 сільських рад, серед яких: Буцнівська, Гаї Шевченківські, Ігровицька, Івачеводолішнівська, Мишковицька, Малоходачківська, Петриківська, Почапинська, Плотицька, Настасівська, Острівська, Романівська, Смиковецька, Чернелеворуська [1, с. 2].

Узагальнення практики та проблематики існуючої системи формування місцевих бюджетів України дозволяє зробити висновки про те, що для зміцнення їх доходної частини необхідно:

- урахувувати рівень податкових надходжень у розрахунку на одиницю виробленої в регіоні валової доданої вартості;

- підвищити роль органів місцевого самоврядування та фіскальної служби в легалізації доходів місцевих підприємців з метою наповнення доходної частини місцевих бюджетів податковими надходженнями;

- удосконалити практику справляння податку на нерухомість, який є потенційним джерелом диверсифікації доходів місцевих бюджетів в Україні;

- збільшити вплив органів місцевого самоврядування на наповнення місцевих бюджетів шляхом надання самостійних прав у місцевому оподаткуванні;

- розвинути інститут місцевих податків і зборів у напрямі, який відображатиме політику органів місцевого самоврядування в галузі зайнятості, соціального захисту населення, охорони навколишнього природного середовища.

Література:

1. Аналітичний звіт Тернопільського району за 2017 рік

Колісніченко Ольга Володимирівна

ст. гр. ФУПОзм-21, ТНЕУ

Науковий керівник – д.е.н., професор Дем'янишин В. Г.

ПОСИЛЕННЯ РОЛІ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ У СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ У КОНТЕКСТІ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

На сучасному етапі ринкових перетворень та у контексті кризових процесів суттєво зростає значення місцевих бюджетів у проведенні ефективної регіональної політики, вирішенні територіальних соціально-економічних проблем, підтримці незахищених верств населення.

Впродовж останніх років відбулося певне розширення функцій і повноважень органів місцевого самоврядування, проте воно не супроводжувалось адекватним збільшенням обсягів фінансових ресурсів. Досить мізерними залишаються власні доходи, місцеві податки і збори.

Постійно зростає дотаційна залежність місцевих бюджетів від державного бюджету. Удосконалення потребує і порядок розрахунків міжбюджетних трансфертів. Суттєвою перешкодою на шляху зміцнення місцевих бюджетів стала нестабільність законодавства, в зв'язку з чим набувають актуальності теоретичні і практичні проблеми функціонування місцевих бюджетів, підвищення ефективності контролю за здійсненням видатків місцевих бюджетів, активізації оперативного управління фінансовими ресурсами на локальному рівні.

Значна частина державних фінансових ресурсів зосереджується у місцевих бюджетах, які і є фундаментом бюджетної системи кожної унітарної країни. Окрім того, що місцеві бюджети - виступають найчисельнішою ланкою бюджетної системи, вони відіграють важливу роль у перерозподілі валового національного доходу, фінансуванні державних видатків, перед усім соціальної спрямованості. Таким чином, актуальність проблеми обумовлена необхідністю удосконалення механізму виконання бюджетів, здійснення контролю за надходженням та цільовим використанням бюджетних коштів.

Вважаємо за необхідне удосконалити порядок планування використання коштів місцевих бюджетів із застосуванням програмно-цільового методу, тому що при розробці показників бюджету на плановий рік формування бюджетних програм здійснюють за головними розпорядниками бюджетних коштів відповідно до програмної класифікації видатків.

З метою удосконалення розподілу видаткових повноважень між органами влади центрального та місцевого рівнів і органами місцевого самоврядування, а також з метою формування моделі ефективнішого використання наявних фінансових коштів та залучення коштів на соціальні потреби, пропонуємо вжити наступних заходів. По-перше, удосконалити механізм фінансування соціальної сфери, що передбачає: впровадження моделей створення міжрегіональних соціальних проектів та їх фінансового забезпечення; введення спеціального принципу співфінансування соціальних витрат; залучення приватного сектора в укладанні контрактів на надання місцевих послуг з приватними і неприбутковими організаціями та іншими муніципалітетами.

По-друге, модифікувати формулу розрахунку видатків на соціальні заходи, зокрема, розробити методологію удосконалення нормативів соціальних видатків, які мають врахувати регіональну і місцеву специфіку розвитку; запровадити діяльність інституту державних соціальних стандартів та надання державних соціальних гарантій, визначених Конституцією та законодавством України з урахуванням поєднання економічних можливостей держави та місцевого самоврядування.

По-третє, для зміцнення фінансової бази доходів місцевих бюджетів доцільно вдаватися до реформування місцевого оподаткування та

проведення ефективного фінансового вирівнювання шляхом: зміцнення місцевої економіки, створення сприятливого бізнесового та інвестиційного середовища; активізації взаємодії органів місцевого самоврядування з податковими та фінансовими органами щодо розширення бази оподаткування; збільшення питомої ваги власних доходів місцевих бюджетів; легалізації заробітної плати . як об'єкта оподаткування податком з доходів фізичних осіб; збільшення надходжень ресурсних платежів до місцевих бюджетів, посилення контрольної роботи за їх стягненням; збільшення поступлень за оренду землі та від місцевого господарства; ефективного контролю з боку місцевих фінансових органів за формуванням і використанням коштів місцевих бюджетів.

По-четверте, з метою формування моделі ефективного використання обмежених бюджетних ресурсів та максимального їх спрямування на фінансування соціальної сфери пропонуємо: вдосконалити систему розподілу видаткових зобов'язань з фінансування соціальної сфери між державними та місцевим бюджетами; розробити методичку оцінки ефективності здійснених бюджетних видатків на основі використання індикаторів досягнення цілей людського розвитку; оптимізувати мережу установ, організацій та закладів соціальної сфери, що знаходяться на бюджетному фінансуванні; змістити акценти у фінансуванні соціальної сфери з кількісних показників на якісні, з виробника соціальних послуг на їх споживача; визначити допустиму частку видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення, яка не впливала б на інвестиційну активність та не підривала мотиви високопродуктивної праці.

По-п'яте, подальше удосконалення усього бюджетного процесу та, зокрема, системи функціонування місцевих бюджетів, доцільно ґрунтувати на застосуванні в Україні позитивного досвіду, набутого економічно-розвиненими країнами. Аналіз вітчизняного та зарубіжного досвіду дає підстави стверджувати, що поглиблення фіскальної децентралізації, вдосконалення розподілу доходів між державними та місцевими бюджетами, оптимізація структури надходжень місцевих бюджетів, реформування системи міжбюджетних відносин і політики місцевого оподаткування створюють передумови для зростання доходів не тільки місцевих бюджетів, але й зведеного бюджету країни. З цією метою пропонуємо удосконалити систему місцевого оподаткування в Україні, яка не відповідає загальновізнаним світовою практикою критеріям самодостатності й економічної доцільності.

За таких обставин важливо створити механізм зацікавленості місцевих органів влади у прирості не лише власних надходжень, але й доходів Державного бюджету України. Нарощення податкової бази на місцевому рівні сприятиме, на нашу думку, збалансованому розвитку національної економіки, фінансовій стабільності та розширеному відтворенню доходів бюджету держави.

Література:

1. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997р. // Відомості Верховної Ради України,-1997.-№ 24.- С. 379-429.
2. Варналій З.С. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку Монографія. -К. 'Знання України, 2005.-498с.
3. Василик О.Д. Місцеві фінанси України: Навчальний посібник. -К., 2003р.
4. Гризоглазов Д Доходи місцевих бюджетів: сучасний стан та перспективи /Денис Гризоглазов // Ринок цінних паперів України.-2008.-№5-6.-С. 11-12.
5. Гутаріна С.О. Сучасний стан та перспективи розвитку системи фінансового забезпечення місцевих органів влади // Наука і економіка.-2009.-№ 3 (15).— Т І.С 28-37.
6. П'ятаченко О. Удосконалення механізму наповнення дохідної частини місцевого бюджету /П'ятаченко О. // Фінанси України.-2002.-№5.-С75-78.
7. Слухай С.В. Зарубіжний досвід організації місцевих бюджетів / С.В; Слухай // Фінанси України.-2006.-№7.-С 12-20.

Костюк Іван Ігоревич

ст. гр. ФУПОМ-21, ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент Булавинець В.М.

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОНАННЯ ДОХІДНОЇ ЧАСТИНИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРШЕННЯ

В умовах удосконалення бюджетної системи України особливої уваги набувають проблеми практики формування та використання бюджетних ресурсів, реформування системи міжбюджетних відносин з метою ефективного їх впливу на соціально-економічний розвиток держави і регіонів. Головною метою зазначеного удосконалення є реформування бюджетного процесу на загальнодержавному рівні.

Умовно проблеми та недоліки вітчизняної практики формування та виконання дохідної частини державного бюджету можна розділити на дві групи:

– проблеми на стадії складання, розгляду і затвердження бюджету, тобто бюджетного планування;

– проблеми, які виникають в процесі виконання бюджету за доходами.

З метою уникнення зазначених проблем або їх зменшення доцільно доповнити положення Бюджетного кодексу України нормами, які передбачали б відповідальність учасників бюджетного процесу за невиконання процедур формування і погодження проекту Закону про державний бюджет та за порушення встановлених заборон [1, с. 49].

Розглядаючи особливості формування і виконання державного бюджету, варто зазначити притаманні їм певні вади, які викладено у таблиці 1.